

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 25 kr— Egyed. szám ára 5 kr. Községek, tanítók, iparosok és Egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhelyt az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések a előfizetési pékek küldendők.

Magyar ifjúság.

(—z—y) A kik mindnyájan valánk ifjak, s átéltek annak idején az ifjonti bohóságok édes mámorát, kik ma isszível-lélekkel magyaroknak valljuk, s képeseknek érezzük magunkat, hogy őszbevegüilt hajjal is újra kezdjük azt, a mit föllobbanásra hajlandóbb kedélylyel hazafias szempontokból üdvösöknek tartottunk: minden álszemérem, minden szenvelgés, minden nagyképszerűség nélkül átérezzük ma is, hogy mi a magyar ifjúság.

Jól van ez így, így is kell annak lennie! A mely nemzetnek nincs lelkesülő ifjúsága, annak tett erősen alkotó férfiai, s a multak reményét valóságra vinni ohajtó vénei sincsenek.

Ha nemzeti, a hazafias érzés az ország-nak egy-egy viharában megihleti a jövő nemzedéket, s ez érzésből fakadólag a fiatalos őszinteség talán tulesapong a megállapodott észszerűség korlátain és határain, ki vehetné azt rossz néven, a ki fiatal volt s hazafi ma is! Jó ha az apák mindenhol azt mondják röst fiaiknak, hogy ők egész folyamát tanulmányaiknak kitűnő eredménynyel végezték; jó, ha a fiatalos önteltséget hevitve mérséklük a régi példák föllevenítésével, a nevelésnek egyik sikeres eszköze lehet és az is, ha a hazafias eszményeket az iskola is anynyira beoltja az ifjúság szívébe, a menynyire azt tanrendszerünk keretébe csak teheti.

Jól esik olvasnunk, hogy főtanodáink, egyetemeink ifjúsága minden alkalmat megragad, hogy hazafias kegyeletének, vagy akár a jövőben vetett hitének kifejtést adjon.

De! . . . s itt van a határvonal, a mint érett eszű embernek meg kell vonni abban a tekintetben, hogy az ifjúság közéleti tevékenységében, hol lépi át azokat a korlátokat, melyet úgy a mának, mint a jövőnek érdekei a köteles nemzeti fölbuzdulás és a visszatetszés között megvannak.

Az ifjúság hazafisága mindig egy szebb jövő záloga, sportán, ki nem kényserített megnyilvánulásai e hazafiaságnak örökké becses biztosítékai maradnak hazánk s nemzetünk fönnállásának. Ha halottak napján az ifjúság fölkeresinagyjaink sirhalmait, s ott emléküket dicsőítő beszédekben tesz fogadalmat, hogy az ők szellemében munkál a hazajavára, ez több, mint a fiatalos fölhevülés kisugárzása, ez már programja az ifjú Magyarországnak.

De a dolog természeténél fogva nem

lehet politikai programja. Az még érthető, ha az ifjúság a maga temperamentumánál fogva mindig ahhoz a fölfogáshoz szít, a melyik a létezőt megbíráva, ideális, s sokszor valósíthatlan eszményektől vezéreltetve jobbat, nemesebbet, nagyobbattűz ki czéljául, azonban minden elismerésünk mellett az ifjúság nemesebb ambíciói iránt kénytelenek vagyunk nyíltan kimondani azt a szilárd meggyőződésünket, hogy valamint a magban benn rejlő erő nem tudja megbírálani jövőnk fejlődésük eszközeit, mértékét, úgy az ifjúságnak is távol kell állnia azoktól a fölfogásoktól, a melyek érett megfontolás tűzpróbában kijegeezesedve ugyszólván góczpontjaiul szolgálnak a politikai pártoknak.

A közel multak története legfényesebben bebizonyította, hogy a különböző fölfogások a napjainkban és ritkamegpróbáltatások közepette, miként simultak egybe és össze abban a supnéma léczben a mit közérdeknek neveznek, s a minek egyetlen mozgó ereje különösen minálunk a hazafiaság, s a közelmultak története elég szomorú példát mutat föl arra is, hogy az ide-oda csapongó politikai szenvedélyek micsoda kihágásokra ragadták a nemzet ifjúságát.

Nem lehet fogadni, hogy az ország szívében, a lelkiösmeretlen közvéleménycsináló elemek akkor is, ma is legközelebből igyekeztek határt gyakorolni a könnyen hevülő ifjúságra, nem mérlegelvé azt, hogy a lelkiösmeretes fölfogások bebizonyíthatják más avagy hasonló eszközökkel annak a közmondásnak az igazságát, hogy minden botnak két vége van, azonban száz szónak is egy lévén a vége, őszintén kimondjuk, hogy az ifjúságnak nem kell tanulni a hazafiságot, s ha az az egyedüli vezéresillaga összes fölhevüléseiben, az csak dicséretére válik, de másfelől tanulnia kell önmagáért, s jövődjéért a politikát, a tudást, a józanságot s nem szabad azokra jogusulatlan pressziót gyakorolnia, a kik mindezt már tudják.

A meddig hazafias tüntetéseket inccenál a ifjúság, addig megtapoljuk a jövődbe vetett erős hittel, de mihelyt akár velünk, akár ellenünk politizál s fölakarja magát pro vagy contra tolni politikai faktornak, szépen carcerbe tesszük.

Ott aztán megtanulhatja, hogyha a protosz hívja, milyen nyelven kell jelentkeznie . . .

De azért ott se felejtse el a hazafiságát!

Politikai hir.

Budapest, 1899. nov. 15.

A képviselőház ülése. Néhány apró dolga volt ma elintézni való a képviselőháznak. Harmad-szori olvasásban került ma szavazásra az a két törvényjavaslat, a melyet a Ház tegnap elfogadott: egyiket a posta-takarék-pénztár új épületéről, a másikat a szigetvár-kaposvári helyi érdekű vasutáról. Majd tudomásul vettek három zárószámadási jelentést, a melyet Benke Gyula ősmertetett. Az ülés végén Buzáth Ferencz intézett interpellációt a belügyminiszterhez, a melyben egészségügyi és egyéb intézkedéseket sürgetett a pestis behurczolása ellen való védekezésre. A veszedelmet abban látja, hogy most nagy mértékben özönlenek Oroszországból ki-üldözött zsidók az országba, mert Románia határára szigorították az ellenőrzést, s ezek könnyen behurczolhatják a pestist, valamint behozhatja a Berenicze nevű Lloyd-gőzös is, a mely Fiume kikötőjébe igyekszik. Az interpellációt kiadták a belügyminiszternek.

A Ház következő ülése szombaton, november 18-án délelőtt tíz órakor volt.

A zárószámadás. A képviselőház zárószámadási bizottsága Fest Lajos elnöke alatt ülést tartott, a melyen tüzetes vita után megállapította a mult évi állami zárószámadásokra vonatkozó jelentését, a melynek a Ház elé való terjesztésével Benke Gyula előadót bizta meg. Ezzel a mult évi zárószámadás tárgyalását befejezték. Az ülésen az állami számvéviszók részéről Rakovszky István elnök, a pénzügyi és kereskedelmi miniszteriumok részéről Gränzenstein és Schmidt államtitkárok és Popovics miniszteri tanácsos voltak jelen.

Dr. Bartók György erdélyi ev. ref. püspök pásztorlevele.

Az evangelium szerint reformált erdélyi egyházkerület összes híveinek: kegyelem és békesség Istentől, a mi atyánktól és az ur Jézus Krisztustól.

Ezen apostoli szavakkal köszöntöm erdélyi egyházkerületünk összes híveit, midőn mint a kerület megválasztott főpásztora püspöki székhelyemet immár elfoglalva, Isten megsegítő kegyelmével megkezdem a munkát, melynek végezésére elhívtam.

A testvéri szeretet mellegével küldöm főpásztori üdvözlőmet és a ránk várakozó közös feladatok nagyságának élénk érzetében, valamint erőim elégtelenségének teljes tudatában, kérem összes híveink egy célra törekvő együttes munkálkodását, hogy Isten megsegítő kegyelmébe vetett hittel, a Krisztus anyaszentegyháza, erdélyi egyházkerületünk iránt érzett szeretettel és a hiven teljesített munkát megkoronázó siker biztató reményével folytathassuk istenországnak tovább építését azokon az örökkévaló alapokon, melyeket hitünk Fejedelme lerakott és a melyeken nyugszik az erdélyi magyar kálvinista Sion.

* * *

Mindenekelőtt az Ige hirdetőihez, a lelkipásztorokhoz és a tanítókhoz intézem kérést és figyelemztető szavaimat. Mert „az aratni való sok, de az arató kevés” — azt mondja az Ildvezítő, az apostol pedig arra figyelemztet, hogy a ki az örök életet

elnyerni akarja, annak „a hit nemes harcát“ meg kell küdeni. Máté 9: 37. I. Tim. 6: 12.

E harcot megküzdeni, a munkát elvégezni: legelső sorban nekünk, lelkipásztoroknak a hivatásunk. Legyünk azért a harcban kitartók, a munkában fáradhatatlanok.

Olyan munkások, akik nem vallanak szégyent; a kik nem folytatnak üres szóharcot, hanem jól fejtegetik az igazság beszédét. II. Tim. 2: 14–16.

Zászlónk: a Krisztus. Jelszavunk: a lelki szabadság. Fegyverünk: az élő hit, a munkás szeretet. Ellenségeink: a közöny, a hitetlenség, a vakhit, a babona. Öltük fel tehát Istennek minden fegyverét, hogy megállhassunk.

„Mert nem a vér és a test ellen van a mi tusakodásunk, hanem a sötétségnek urai ellen a gonoszság lelkei ellen, a melyek körülöttünk tábori járnak. Ef. 6: 11. 12.

Az élő hit, a munkás szeretet fegyvereivel küzdjük meg e nemes harcot, úgy viselvé magunkat mindenekben, a mint méltó a Krisztus evangéliumához, egy lélekben járván mindnyájan és együtt egy szívvel-lélekkel küzdvén, a mi hitünknek javára és semmiben sem hagyván magunkat az ellenségekkel megfélemlítetté. Mert nekünk adatott a kegyelem, hogy ne csak higgyünk a Krisztusban, hanem szenvedjünk is érte, a ki meghalt a kereszten, hogy halálából mi nyerjünk életet.

És kérlek titeket mindnyájan, a kiket Örülökül rendelt az Úr, legyetek hasonlatosak a jó pásthorhoz, a ki a nyáját kies mezőkön legelteti és arra nagy szorgalommal gondot visel, hogy közülök egy is el ne tévelyedjék, „felügyelvén arra, nem kényszerűségből, hanem önként, nem úgy, hogy fölötta uralkodjatok, hanem úgy, hogy példányképei legyetek a nyájnak.“ I. Péter 5: 2. 3. — E világban, de ne a világ szerint éljétek.

A világi bölcselkedés hiában való beszédeit megvessétek és a Krisztus igaz tudományát prédikáljátok mind alkalmas, mind pedig alkalmatlan időben, szorgalmasan gondot fordítván arra, hogy a Krisztus parancsai szerint is éljétek, magatokat a világtól mocsoktalanul megóvjátok, hogy a földnek sava, a világnak világossága legyetek.

A szeretet: a szabadság törvénye. És a ki a szabadság tökéletes törvénye mellett megmarad; a ki nemcsak hirdeti, de a szerint is él és cselekszik: az olyan külső jutalom nélkül is boldog az ő cselekvésében. Rom. 8: 2; Jakab 1: 25

Legyetek tehát buzgók mindazoknak véghezvitelében, a mire a szeretet királyi törvénye kötelez, hogy boldogítván másokat, magatok is boldogok legyetek.

A bűnöt szeretettel dorgáljátok, a tévelygőt megfédvén, jó utra vezessétek; a szenvedőknek, a töredelmes szívűeknek könyöit letöröljétek, a vérző sebeket bekötözzétek.

A gyöngéket erősítsétek; az elesetteket föl-emeljétek; a betegeket meglátogassátok; az özvegyek, árvák és gyámolt nélkül maradtak ügyét magatokra fölvegyétek s részükre az emberek szívében könyörületet szerezzétek.

A gyermekeket neveljétek Isten félelmében, a Krisztus szeretetében, hogy legyenek a családnak és az egyháznak ékességei.

Az ifjakat tegyétek erősekké a hitben s vigyázzatok, hogy az életnek rájuk leskelődő kísértései meg ne ejtsék őket, hanem az Urnak utáiban járva megőrizték az ő törvényeit.

A férfiakat és a nőket buzdítsátok, kérjétek és intsetek, hogy a hitet megtartsák és a szeretet munkáiban szorgalmasak és fáradhatatlanok legyenek.

A kiknek pedig élete alkonyul: a öregeknek szívt az örök élet reménységével betöltsétek.

* * *

Isten mellett munkálkodó szolgál vagyunk mindnyájan.

Bár különbözök a nekünk adott kegyelmi ajándékok és a kör, melyben a reánk bízott talentumokkal sáfárkodni tartozunk; de egy a cél, a mely felé törve, a reánk bízott munkában fáradozunk, építvén Isten országát és szolgálván erdélyi egyházkerületünk örökkévaló érdekeit s ez által hazánk és nemzetünk szent ügyeit.

Hitet és szeretetet kell tehát magunkkal vinnünk mindnyájunknak és mindenbóvá: a családba, a községbe, az államba, a társadalomba; hitet és szeretetet a művészetbe, a tudományba. E hit nélkül az élet harcában elcsüggedünk; e szeretet nélkül a nemes tettek véghezvitelében meglankadunk. Hit és szeretet nélkül elfogyatkozik a mi reménységünk. — E kettőnek szent bolyegét nyomjuk reá mindenre, a mit alkotunk, hogy ez a föld, melyet Atyáink szereztek, Istennek országa legyen általunk.

E nemes munkában a lelkipásztorok és tanítók mellett a legelső sorban egyházi gondviselőinknek, de utánok minden tagnak, a nagyoknak és a kicsinyeknek, a nőknek és a férfiaknak, az erőseknek és a gyengéknek különbség nélkül részt kell vennie, hogy arra a névre, a mely Atyáinktól szent örökségül szállt reánk, magunkat méltókká tegyük; hogy igazi keresztyének, valódi protestánsok, jó kálvinisták legyünk.

Elődeitek, midőn az evangélium zászlója alá állottak: harcoltak és áldoztak; templomokat emeltek, iskolákat építettek, Istennek és hazának szolgáltak.

Ezt a munkát folytassuk tovább nem lankadó buzgalommal mi is.

Forgolódjatok tehát serényen az Urnak oltárai körül; lobogjon azokon, mint égi tűz, soha el nem alvó lánggal a szeretet, hogy egész éltetek Istennek tetsző áldozat legyen.

Álljatok meg azért a hitben és minden dolgaitok szeretettel menjen végbe I. Kor. 16: 13. 14. Mert a ki a Krisztus parancsolatait meg nem tartja s mégis az Ő hívének vallja magát: az olyan hazug és ninesen benne az igazság. I. Ján. 2: 45.

Azért mindenekkel jót tegyetek, legfőképpen pedig a ti hitsorsosaitokkal.

Egy testnek lettünk tagjaivá.

Gondoskodjatok tehát a beteg tagok meggyógyulásáról, a gyengéknek megerősödéséről. A szükségben szenvedőkről meg ne felejtkeztek és a ki gyámolítást kér, azoknak segítségére menjétek, hogy legyetek élő kövek, a kikből felépül Istennek temploma.

Sem a természeti, sem a lelki világban nines aratás vetés nélkül. Legyetek hát hasonlatosak a szántóvetőhöz, ki jól megmivelt földbe veti el a magot: szánt, kapál, gyomlál, hogy pusztuljon a burján, szabadon fejlődjék és viruljon a vetés. — Legyen megújulása a mi egyházi életünknek is. „Szántassatok új ugarat és ne vessetek tövisek közé.“ Jer. 4: 3. Járjátok buzgón a templomot s „ne legyetek az igének csak hallgatói, hanem cselekvői is.“ Jakab 1: 22. Távoztassátok el magatokról a haragot, a gyűlölséget és öldöklőjétek meg a bűnt. Magatokról és magatok körül irtassátok ki a képmutatást és a hazug kegyeskedést. Alázzátok meg magatokat az Isten előtt s ne legyetek lélekben kevélyek. Vessetek töredelmet, hogy arassatok kegyelmet. Vessetek igazságot, hogy vegyetek szeretetet. Vessetek a léleknek, hogy örökéletet nyerjétek. Vessetek tiszta magot, s vigyázzatok, mert eljön a Gonosz s konkolyt hint az elvetett tiszta mag közé.

* * *

Ti kálvinisták vagytok. Az alap, melyen állatok, a Krisztus. Az elv, mely vezérel: a protestantizmus: Tiltakozás minden ellen, a mi az evangéliummal és a bennetek lakozó Szentlélek bizonyosságtételével ellenkezik. Nemesak a hit kérdéseiben, de a tudományban és az életben is. Tiltakozás minden szolgátság ellen a szabadság érdekében, a lelki sötétség ellen a világosság érdekében, a társadalmi életet fenyegető agyrémek ellen az örökkévaló ideálok érdekében.

Közünkben az evangéliummal, koblünkben a Szentlélek bizonyosságtételével jelenjünk meg mindennél, és úgy a tudományban, mint az életben beképességre hívjuk a nemesen küzdő feleket, feltárván előtűk az igazságot.

A protestantizmusnak jutott a magasztos feladat, hogy a tudományt a vallással kibékítse, az életet a vallás által áthassa és megnemesítse.

Dogmákkal nem akarja megkötni a haladó idők kerekét, sőt segít utat törni a gondolatnak. Mert tudja, hogy „a Lélek mindeneket megvizsgál, még az Istenség mélységeit is.“ I. Kor. 2: 10.

De midőn a tudomány előtt föltárja a hit templomát, óva inti a föltudást és nem engedi, hogy durva kezekkel letörje annak az égi angyalnak szárnyait, mely csapásaival egyedül bírja fölírni a Bethesda tepsdő tavát, hogy megmozdult hullámai közt gyógyulást találjon a szenvedő beteg.

Ti azért Isten félelmével kössétek össze az igazi tudományt és a valódi bölcsességet, hogy legyetek a világosság fiai és ne járjatok sötétségben.

Hitet, szeretetet, tudományt minden hová, a közéletbe is, hogy begyógyuljanak a sebek, melyek-től korunknak beteges társadalma minden oldalon vérzik.

Legyetek rajta, hogy a szegénynek, a nyomorban szenvedőnek a szeretet nyújtson segítő jobbkezet és a jog és az igazság üljön bírói széket mindenütt.

De ingyen se hallgassatok azokra, sőt az evangélium minden fegyverét harcba vigyétek azok ellen, kik vad fanatizmussal, ádáz haraggal döngetik a társadalom két ezer éves kapuit, hogy betörvén, lerombolják a családi élet oltárait, darabokra szedik az állam épületét s megsemmisíték annak minden részét.

Ők megtagadják a hazát, a nemzetet, rátörnek az államfők életére, s királyi székeőől letaszítani akarják az Istent.

Üzzétek el tehát magatokról a hiában való gondolatokat s szíveitekben az élet nemes ideáljainak engedjétek helyet. A nemzet- és a haza-szeretethez, a trónhoz és a koronás királyhoz ragaszkodó büségnek tündöklő erényeivel és a felsőbb hatalmaknak készségesen engedelmeskedő lélekkel vértézzétek föl magatokat mindnyájan, eszetekben vévén, hogy „minden baltalmasság Istentől rendeltetett... és a fejedelem is isten szolgája a te javadra. Róm. 13: 1. 8.

Magatokat ekként megerősítvén, sem a sötétség gonosz szellemeinek, sem a felforgató agyrémek híveinek táborá meg ne retentsen titeket, sőt ha ennek a világnak minden fundamentuma meginog: ti akkor is maradjatok protestánsok: rendületlenül az igaz hitben és mind annak szeretetében, a mi jó és a mi igaz és a mi isteni. Legyetek kitartók és nem marad el a diadal. Mert a mi hitünk győzelem.

* * *

Midőn atyafiságos indulattal kérlek és intelek titeket, mint testvéreimet a Krisztusban, mindezeknek végbevitelére: Istennek megsegítő kegyelmeért imádkozom mindnyájunkra és kérem Ő szentségét, hogy adja áldását egyházunkra, nemzetünkre, hazánkra és a koronás királyra, hogy az ő bölcs kormányá alatt terjedjen az igaz hit, vegyen erőt a szeretet, növekedés a szent élet. E végre tegyen titeket is erősekké a hitben, gazdagokká és bőségesekké az egymás iránti szeretetben, hogy megerősítvén a ti szíveiteket a mi Istenünk a mi Urunk Jézus Krisztus előtt a szentségben feddhetetlenek lehessetek mindnyájan. I. Thez. 3: 11–13.

Az Ur Jézusnak kegyelme, és az Istennek szeretete, és a Szentléleknek közössége legyen és maradjon veletek.

Kolozsvártt, az Urnak 1899-ik esztendejében, október hónap 31-edikén, a reformáció emléknapiján.

Dr. Bartók György,
erdélyi ev. ref. püspök.

A nemzetiégi kérdés. *)

(Első közlmény.)

A magyar politikának kétségkívül egyik legfontosabb problémája a nemzetiégi kérdés. E kérdés helyes kezelésétől és szerencsés megoldásától függ nemesak államunk egysége és nemzeti jellege, de ugyszólván jövőndője is. A világtörténelem nemzetünknek ezer év előtt azt a feladatot jelölte ki, hogy a Közép-Duna mentén egy erős és egységes nemzeti államot alkosson, s hogy mint a multban védelmezője volt Nyugat civilizációjának, szemben a Keletről előtörő barbársággal, úgy legyen közve-

*) Mutatvány a Politikai Hetiszemle kiadásában megjelenő Politikai és Közgazdasági Évkönyvből.

titője jövőben a nyugati műveltségnek Kelet felé. Nemzetünk e történeti feladata kívánja, hogy a magyar politika hazánk minden fajtájú lakosát egyesítse hazaszeretettel és a nemzeti állam céljainak szolgálatában.

E politikai törekvés elé nagy akadályokat gördít azonban az a körülmény, hogy hazánk lakosságának körülbelül 50% fajilag nem tartozik az államalkotó magyar néphez. Idegen ajkú honfitársaink egy részében bizonyos tényezői a történelmi fejlődésnek és viszonyunk Ausztriához oly fajtájú aspirációkat fejlesztettek ki, melyek egyenes ellenében állanak a magyar nemzeti és állami törekvésekkel. Ehhez járulnak még bizonyos külpolitikai okok és hatások is, melyek ez aspirációkat irredentista és államellenes jellegű mozgalmakká teszik törekvéseik végső célzataiban. Ez okok és hatások szülték meg a nemzetiségi kérdést a magyar politikában.

Államfőiraink és politikusaink e kérdés fontosságát elismerik ugyan, de általában a magyar politikai élet ugynevezett kényes kérdései egyikének tartva, nem szeretnek vele foglalkozni. Sokan vannak olyanok is, a kik csak a messze jövőt illetően ismerik el veszedelmesnek, de nem tartják annyira aktuálisnak, hogy azzal konkrét kérdésköpen kellene foglalkozni. Oka e téves felfogásnak az, hogy nem ismerik a nemzetiségi kérdések sem eredetét sem fejlődését, sem pedig mostani állapotát. Ennek a rövid tanulmányunk kitűzött célja nagy vonásokban rámutatni a nemzetiségi törekvések feltételeire, kezdeteire és fejlődésére; azután megismertetni jelenlegi állapotát azért, hogy az itt közölt tények ne csak tájékozásul szolgáljanak a közikönyv használóinak, de egyúttal alapjául is a nemzetiségi kérdést illető következtetéseknek.

A nemzetiségek száma és elterjedése.

Hogy nemzetiségi kérdést politikai szempontból a valóságnak megfelelően és helyesen megítélhessük, kiinduló ponttal mindenekelőtt számba kell vennünk különböző nemzetiségeink számát és földrajzi elterjedését.

A hazánk nemzetiségi viszonyaira vonatkozó statisztikai adatokat először Fényes Elek állította össze 1840-ben.

Hatvan évvel ezelőtt a magyar állam ethnographiai képe a következő volt:

A magyar állam összes lakossága — beleértve Horvátországot is — 1840-ben 12.880.406 lélek-ből állott. Ebből magyar: 37,37% = 4.812.759 volt; német: 9,89% = 1.273.677; román: 17,10% = 2.202.542; tót: 13,10% = 1.687.256; horvát: 6,88% = 88.079; szerb: 6,4% = 828.365; bunyevác és sokác: 3,34% = 429.868; ruthén: 3,41% = 442.903; vend: 0,32% = 40.864; bolgár: 0,09% = 12.000; örmény, görög stb. 20.058.

Fényes a zsidókat külön nemzetiségnek számítva, 1,89%-t azaz 244.035 zsidót különböztetett meg.

Fényes e statisztikai összeállítását után tíz évvel később — 1850-ben — az abszolút osztrák kormány újabb népszámlálást rendelt el, mely a magyar állam nemzetiségeinek számát a következőkben állapította meg:

Összes lakosság 13.191.553 lélek. Ebből magyar: 36,52% = 4.818.170; német: 10,28% = 1.356.652; román: 16,98% = 2.239.992; tót: 3,19% = 1.739.871; horvát: 8,95% = 1.180.308; szerb: 7,43% = 979.952; ruthén: 3,39% = 447.377; vend: 0,34% = 44.862; bolgár: 0,18% = 22.987; cigány: 0,62% = 82.969; zsidó: 1,92% = 252.695; örmény, görög, albán stb. 25.748.

Ezt az osztrák népszámlálást tendenciózusnak szokták nevezni, a melynek az volt a kiérezhető célzata, hogy a magyarság számát szemben a más nemzetiségekkel lenyomja. Ha azonban elfogulatlanul összehasonlítjuk a tíz év előtti meglehetősen hitelesnek vehető Fényes-féle statisztikával, ezt a vádat nem tehetjük magunkévá, mert hiszen a gyón érthető, ha az 1848/49-iki nagy viharok után összesen csak 5413 magyarral volt több, mint 10 év előtt s hogy a magyarságnak viszonylagos % száma is a többi nemzetiségekkel szemben 0,85%-al némi jelentéktelen csökkenést szenvedett. Egy olyan nagy vihart, mint az 1848/49-iki volt, kevesebb veszteséggel elviselni tényleg csakugyan lehetetlen lett volna. Az igazságtól valami nagyon eltérő e népszámlálás, már csak azért sem lehetett, mert hiszen az egyes

nemzetiségek szaporodása a Fényes-féle adatokhoz képest ép oly csekélynek mondható, mint az összes lakossága, mely összesen sem volt több mint 311.147 lélek.

A kézdivásárhelyi Oltár-egylet közgyűlése.

K.-Vásárhely, 1899. nov. 13-án.

Az oltári szentség imadására, a vallásosság, hitbuzgóság terjesztésére s a szegény templomok segélyezésére alakult kézdivásárhelyi Oltár-egylet tegnap, e hó 12-ikén, tartotta meg, a kantai rómkath. gimnázium rajztermében, rendes évi közgyűlést, melyen az egyesület tagjain kívül a kerületi papság is szép számmal volt képviselve.

A közgyűlés megnyitása előtt Bálint László t. kanonok, egyleti igazgató szép szavakban megírt elmélkedést olvasott fel, melynek végében fölkerítte az egyesület elnökét, báró Szentkerezty Stephanio ő méltóságát, a közgyűlés megnyitására s annak vezetésére.

Az egyesület elnöke, mint mindig, gyönyörű nyelvezettel megírt, pompás hasonlatokban, költői kitételekben gazdag beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Nem családunk, ha azt állítjuk, hogy ez a beszéd a nemes bárónak egyik legszebb ilyen nemű munkája, melyet nem annyira a szavak, mint az az átérzett igazság fejtőgetése tett széppé: hogy az ember legfőbb kincse a vallásosság. Jól esett ezt hallanunk tőle, ki nemesak frázisként hirdeti, hanem egész életével, minden lépésével ezt bizonyítja s kinek a sors sűrű csapásai és mostohaságai között csak a vallásosság nyújt erőt arra, hogy megkezdett nemes munkáját lelkesen, buzgón és önfeláldozóan teljesítse.

Az elnöki megnyitó után az egyesület titkára, László József, lemhenyi plébános számolt be jelentésében az egylet múlt évi működéséről. A tárgyalagos, szépen megírt jelentést a közgyűlés tudomásul vette s jegyzőkönyvbe írni határozta.

Ezek után a pénztáros jelentése és a számvizsgáló bizottság jelentése olvasott fel, melyekből a közgyűlés meggyőződhetett, hogy az egylet vagyona gondos, lelkiismeretes kezekbe van bízva, miért is a pénztárnoknak, Bálint László t. kanonok, esperes urnak őszinte köszönetet szavazott.

Az egylet egyik hivatását a szegény templomok felségelése képezi. Hogy e feladatnak milyen szépen eleget tesz az egyesület, arról a múlt évi tárlatról szerkesztett jelentés számolt be. E szerint a múlt évben szegény templomok segélyezésére az egylet két ezer forintnál többet költött. A jelentés megemlékezik Welnsreiter Györgyné, az egyleti al-elnöknek a tárlat rendezése körül szerzett kiváló érdemeiről s ezért a közgyűlés neki is hálával adózott.

Érdekes vita fejlődött ki azon indítvány megtételekor, hogy a gyűlés ezután délelőtt tartassanak meg s az oltári-szentség imádásával legyenek összekötve. A gyűlés abban állapodott meg, hogy e tárgyat jövő ülése alkalmával újra előveszi s akkor fog érdemleges határozatot hozni.

A gyűlést elnök báróné ő méltóságának bucsuszavai zárták be, melyekben a megjelenteknek köszönetet mondott e nemes ügy érdekében tett fáradozásaikért s a tanúsított ügybuzgóságért.

Tanügy.

A „Háromszékvármegyei Tanítótestület” 1899. évi november hó 27. és 28-ik napjain Kovásznán, a Deák Imre ur tulajdonát hépező szinkör helyiségében, rendes közgyűlést fog tartani, a melyre a tanítótestület tiszteletbeli és rendes tagjait, valamint a tanításügyi iránt érdeklődő nagy közönséget ezúttal is tisztelettel meghívja a „Háromszékvármegyei Tanítótestület” központi választmányának Kovásznán, november 2-án tartott rendes ülése határozatából:

Kézdi-Vásárhelyen, 1899. november hó 4-én.

M. Székely János,
tanítótestületi elnök.

Vajna Károly,
tanítótestületi titkár.

A közgyűlés tárgysorozata.

1-ső nap.

(Ülés kezdete d. e. 1/2 10 órakor.)

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. A tárgysorozat előterjesztése.
3. Bizottságok kiküldése:
 - a) a helybeli iskolák megtekintésére;
 - b) az estély rendezésében való segédkezésre stb.
4. Elnöki előterjesztések.
5. Titkári jelentés a választmány és a járáskörök évi munkásságáról.
6. A segélyegyesület igazgatóságának jelentése az 1898-ik évről.
7. A múlt évi közgyűlés által kiküldött számvizsgáló-bizottság jelentése a segély- és temetkező egyesületről.
8. A választmány javaslatai;
 - a) a segély-és temetkezői egyesület;
 - b) a vármegyei árvafüi szeretetháznál tett egyezer forintos alapítvány, és
 - c) a „Tanító Ház” és az „Értővös-alap” tárgyában;
 - d) a tanszermuzeum és könyvtár kezelőbizottságába egy működő alelnök választása iránt;
 - e) a „Vas megyei Tanítótestület”-nek az évről vizsgálatok megszüntetésére vonatkozó átiratára;
 - f) a „Szilágymegyei Tanítótestület”-nek a gondnoksági és iskolaszéki intézmény reformja s a szakszerű tanfelügyeletre vonatkozó átiratára;
 - g) a „Marostordamegyei Tanítótestület”-nek a kántortanítói nyugdíj, az igazgatói hatáskör meghatározása, szolgálati pragmatika és a portómentes levelezés tárgyában küldött átiratára;
 - h) a „Györgymegyei Tanítóegyesület”-nek az árviztől károsult kántársak segélyezése iránti kérésére;
 - i) a „Szatmárvédeki Tanítóegyesület”-nek egy beteg tanító segélyezése iránti kérésére;
 - j) a „Székely Tanügy” czimvel megindítandó tanügyi lap támogatása és hivatalos közlönynyé választása tárgyában Máthé József tanítótestületi elnök által beadott kérésre.
9. A tanítótestület és a segélyegyesület tiszti karának lemondására vonatkozólag a január 14-én tartott választmányi ülés javaslata, kapcsolatban lemondások előterjesztésével.
10. Korelnök választása, s a kijelölő-bizottság megalakítása.
11. Szabad előadás a geologia és gazdaságtan köréből, Vajna Mihály polg. isk. tanítótól.
12. A kijelölő bizottság előterjesztése, s a választási idő kitűzése.

II-ik nap. (Kezdete 9 órakor.)

13. Megnyitás.
 14. Bizottságok jelentései:
 - a) a választások eredményéről;
 - b) az iskolák megvizsgálásáról;
 - c) az estély jövedelméről.
 15. „Alkalmi imák a népiskolában”. Irta és felolvassa: Henczéné Szabó Ilona, jécsfalvi tanítónő.
 16. Beszámoló a M. T. O. B. 1899. évi működéséről Vajna Károlytól.
 17. A jövő évi közgyűlés helyének megalapítása.
 18. Elnöki zárószó.
- Az I. napon este fél 8 órakor estély, a következő műsorral:
1. Énekel: a zágoni tanítói dalkar.
 2. Szaval: Kiss Lajos ur.
 3. Zongorajáték: Ugron Gézáne ő nagysága és Hock János ur által.
 4. Felolvas a háborurói: Dr. Zentai Dávid ur.
 5. Monolog. Előadja: Bartha Károly ur.
 6. Énekel: Ugron Gézáne ő nagysága, zongorán kíséri Hock János ur.
 7. Énekel: a zágoni tanítói vegyeskar.
- Megjegyzés. A kik elszállásolásban és közében résztvenni óhajtanak, eziránti szándékukat november hó 22-ig bezárólag sziveskedjenek Nagy Sándor igazgatóval Kovásznán tudatni; későbbi jelentkezések figyelembe nem vehetők.

Ujdonságok.

— **Időjárásunk.** Beköszöntött minálunk a tél, mely azonban csak izlettető, mert a valóságos tél beálltaig még jó sok idő van. Meglehetősen mennyiségű hó hullott le a héten s ennek megvolt a hidege is. Szombatra virradólag 14 C. fok hideget mutatott a hőmérő, mi november közepére szokatlan hideg.

— **Esküvő.** Dr. Dávid János kizdivásárhelyi kitűnő fiatal orvos november 12-én vezette oltárhoz Gyergyószentmiklóson Czifra Franciska kisasszonyt, Czifra Mihály és Kabdebó Mariska kedves, szép leányát. Gratulálunk.

— **Házasság.** Turóczy Dániel kizdivásárhelyi lakos, tanácsi úrnok Borszéken a hó 8-án vezette oltárhoz özv. Siklódi Ferenczné kedves leányát, Jozefint.

— **Emlékkünnep.** Megboldogult dícsőséges királyunk emlékére a háromszékmegyei Erzsébet árva-

leánynevelő-intézet folyó hó 19-én házi kápolnájában gyászistentiszteletet rendez, melyre az intézet igazgatósága a közönséget meghívja. — Folyó hó 20-án, hétfőn, délelőtt 10 órakor áldott emlékü Erzsébet királyasszonyunkért a r. k. plébánia templomban ünnepélyes gyászistentisztelet fog tartatni, melyre ugy a hivatalos testületek, mint az iskolák és a nagyközönség meghívottnak.

— **Iskolai emlékkünnepély.** A k.-vásárhelyi áll. el. fiu- és leányiskola tanítótestülete f. évi november hó 20-án d. e. fél 9 órakor az áll. el. iskola tornatermében emlékbeszédet, szavalattal és énekekkel összekötött iskolai Erzsébet-emlékkünnepélyt tart, melyre ugy a t. szülőket, mint a közönséget tisztelettel meghívja K.-Vásárhelyen, 1899. nov. hó 7-én. M. Székely János, állami elemi iskolai igazgató.

— **Halálozás.** Alesernátoni Csiki Lázár a szabadságharcban főhadnagy, a hatvanas években dúlló, később kir. adóaszt. körjegyző, a háromszékmegyei k.-jegyző egyesület elnöke és törvényhatósági bizottsági tag, ezen állásban tanúsított hív szolgálatai elismerésül az aranyéremkereszt kitüntetésre, az alesernátoni ev. ref. egyházközségnek évtizedek óta presbýtere, alesernátoni birtokos folyó 1899. november 15-én reggeli 9 órakor életének 66-ik, boldog házasságának 40-ik évében hosszas szenvedés után, a hivatalától megválás rövid nyugalmaiból, örök nyugalomra szenderült. Teme ése f. hó 17-én ment végbe nagy részvét mellett. A templomban az alesernátoni lelkész s a mirnál Keresztes Ede, a háromszéki jegyzők szövetségének elnöke tartottak meghatározó szép beszédeket. Áldás poraira!

Hirdetések

Árverési hirdetményi kivonat.

A k.-vásárhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Szentiványi Árpád ügyvéd végrehajtónak Jakabos Elekné szül. Közma Anna végrehajtást szenvedő elleni 92 frt 34 kr. tökékövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében, a kizdivásárhelyi kir. törvényszék területén lévő, Szászfalu községben fekvő, a szászfalvi 375. sz. tjkvben foglalt a + 210., 211., 212., 213., 214., 215., 216., 217., 218. hrsz. ingatlanra 400 frt, és a 466. sz. tjkvben foglalt 1264. hrsz. ingatlanra 38 frt, 1422. hrsz. ingatlanra 40 frt ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. december 5-ik napján délelőtt 9 órakor Szászfalu község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság. K.-Vásárhely, 1899. július hó 12-én.

Kádár Ákos,

(131. 1—1.) kir. törvénzéki bíró.

766. szám vh.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a k.-vásárhelyi kir. járásbíróság 1899. évi V. 405/2 számú végzése következtében Bürger Albert javára márkosfalvi Forró Albert ellen 204 frt 57 kr s jár. erejéig 1899. évi október hó 13-án fogantatott kielégítési végrehajtás utján foglalt és 585 frtra becsült két kazal széna és külön 10 szekér széna, fejős bival, tehén, két borju, egy tulok, 24 drb fél éves malaczból álló ingóságok, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a k.-vásárhelyi kir. bíróság V. 405/2. 1899. sz. végzése folytán 204 frt 57 kr. tökékövetelés ennek 1898. évi november hó 3-ik napjától járó 5 százalékos kamatai és eddig összesen 107 forint 50 krban bíróság már megállapított költségek erejéig, Márkosfalván a helyszínen leendő eszközölésére 1899. évi december hó 9-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében, készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérnek becsáron alul is elfognak adatni.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt K.-Vásárhely, 1899. évi november hó 16-ik napján.

Kakutsi Ádám,

(130. 1—1.) kir. bírósági végrehajtó.

Raupert Wilhám

fogorvos Brassóból

tudatja a n. é. fogszenvedő közönséggel, hogy f. hó 20-tól 25-ig itt fog tartózkodni, mely idő alatt a fogszenvedők szives látogatását kéri.

Rendel a Nemzeti Szállodába.

(128. 1—1.)

(3 sz. alatt.)

A kizdivásárhelyi takarékpénztár az intézet tulajdonát képező

piaczsori emeletesház

földszinti részét 1900. Szentgyörgy napjától három egymásután következő évre bérbe adja. Az árverés 1899. év december 3-án délután 2 órakor az intézet helyiségében fog megtartatni.

Az árverési feltételek az intézet helyiségében megtekinthetők.

Kézdi-Vásárhelyen. 1899. november hó 17-én.

Az igazgatóság.

(132. 1—2.)

**Kitűnő Ráczürmös bor, saját termésű
litere 40 kr.**

Báznai édes ujbör litere 30 kr.

Kapható az „Unió“-kertben.

(129. 2—2.)